

Drahý zelený svet

Konrad Kołodziejski

26. augusta 2021 + Spoločnosť + Ekológia

Zdroj: Pixabay

Vízia klimaticky neutrálnej Európy, ktorú predkladá Európska komisia (EK), sa môže zdať veľmi lákavá. Každý obyvateľ Únie by určite chcel žiť vo svete, ktorý je čistý, pokojný a plný bujnej prírody. Nie každý si to však bude môcť dovoliť.

EK chce, aby krajiny EÚ v priebehu nasledujúcich ôsmich rokov znížili emisie skleníkových plynov o 55 % a do roku 2050 ich znížili na nulu. To všetko by aspoň teoreticky malo zastaviť nebezpečné dôsledky klimatickej krízy. Či sa to skutočne podarí, nevieme. Máme dobrý dôvod o tom pochybovať, pretože po prvé, nie všetci veria, že súčasné klimatické zmeny sú spôsobené výlučne ľudskou činnosťou, a po druhé, záchrana klímy je tak trochu ako boj proti pandémie, ktorú podľa niektorých možno zastaviť len vtedy, keď sa všetci zaočkujú.

Ak teda Európa zníži emisie plynu a hlavní znečisťovatelia, tzn. India a Čína to neurobia, veľký úžitok z toho nebude.

Možno teda, ako hovoria skeptici, vôbec nejde iba o klímu, ale aj o niečo iné. Napríklad o peniaze. Drastické zníženie emisií plynu, ktoré navrhuje EK, bude znamenať skutočnú revolúciu nielen z technologického a hospodárskeho, ale aj zo spoločenského hľadiska. Získajú na tom najbohatší, ktorí vďaka svojej ekonomickej a technologickej prevahe budú ešte bohatší. Existuje aj iné vysvetlenie, a to, že Európa alebo západný svet vo všeobecnosti chce zavedením nových vysokých technologických štandardov predstihnúť a zanechať svojich konkurentov z iných častí sveta ďaleko za sebou a napraviť tak chybu, ktorá vznikla presunom priemyselnej výroby do krajín s lacnejšou pracovnou silou. Náznakom môže byť tzv. uhlíkové clo, ktoré má obmedziť prístup na trh EÚ pre tovary, ktorých výrobcovia vypúšťajú príliš veľa oxidu uhličitého.

Samozrejme, možno veriť aj v nezištnosť iniciátorov plánu EÚ na zníženie emisií skleníkových plynov s názvom „Fit for 55“. Podpredseda EK Frans Timmermans vysvetlil, že je potrebné za každú cenu zabrániť situácii, keď bude ľudstvo v budúcnosti viesť vojny o vodu a potraviny.

A dokonca je ťažké nepopierať istú racionálnosť tejto argumentácie. Je zrejmé, že naša bezpečnosť je dnes globálna a nikto by si neželal napríklad vznik ďalšej migračnej krízy a s ňou spojené nepokoje, ktoré by

nevyhnutne vyplynuli z nedostatku zdrojov. Rýchlosť a rozsah zmien, ktoré navrhuje Komisia, sú však také veľké, že by sa mohlo stať, že s vaničkou sa vyleje aj dieťa, čo by mohlo viesť k vážnym sociálnym konfliktom v samotnej Európe.

Ochutnávku toho, čo nás môže čakať, sme už zažili v Paríži, kde došlo k zrážkam medzi políciou a „žltými vestami“ protestujúcimi proti „ekologickému poplatku“, ktorý sa pripočítava k cene pohonných hmôt. Ak teda protestujú Francúzi, čo by mali potom povedať chudobnejší obyvatelia strednej a východnej Európy, ktorých môže v prípade realizácie plánu EÚ postihnúť hospodárske zemetrasenie?

Timmermans si to uvedomuje a navrhuje pomerne záhadný „sociálny fond“, z ktorého by sa vyplácali kompenzácie. Len nás neochráni pred zdražovaním, pretože takýto fond musí odniekiaľ získať peniaze. Odkiaľ? Jasné, že iba z našich daní. S najväčšou pravdepodobnosťou si to teda budeme kompenzovať sami.

Chudoba na tanieri

Aby sme si uvedomili rozsah zdražovania, ktoré nás očakáva, musíme si uvedomiť, čo znamená zníženie skleníkových plynov o 55 % do roku 2030. Takmer všetko, čo dnes potrebujeme na normálne fungovanie, zanecháva tzv. uhlíkovú stopu, od potravín (hospodárske zvieratá, hnojivá) cez elektrické spotrebiče a vykurovanie až po dopravu. V súčasnosti sa predpokladá, že napríklad naše každodenné jedlo by malo zanechať viac ako polovičnú uhlíkovú stopu. Na dosiahnutie tohto cieľa sú tri možnosti – platiť za potraviny o polovicu menej, jesť o polovicu menej alebo sa stravovať ekologickejšie, hoci oveľa drahšie. Samozrejme, málokto sa dobrovoľne vzdá svojej súčasnej stravy, najmä ak nebude k tomu nútený, takže tí, ktorí sa zdráhajú, budú musieť byť k tomu dotlačení. Ako? Napríklad tým, že na živočíšne výrobky bude uvalená taká vysoká daň, že cena mäsa alebo mliečnych výrobkov prevýši už aj tak vysoké ceny rastlinných náhrad.

Mimochodom, bude to znamenať úplnú revolúciu v poľnohospodárstve, pretože živočíšna výroba (a všetko, čo s ňou súvisí – napríklad výroba krmív) jednoducho prestane byť rentabilná. Zarábať na tom budú veľké korporácie vyrábajúce vysoko spracované rastlinné náhrady. Už dnes sa v Amerike vyrábajú okrem iného syntetické náhrady hovädzieho, bravčového, kuracieho a rybieho mäsa. Získavajú sa z kmeňových buniek odobratých zo živých zvierat a následne sa pestujú v laboratóriách. Existujú aj rastlinné náhrady mäsa vyrobené zo spracovaného hrachu, sóje a iných rastlinných bielkovín, ako aj vajcia vyrobené z rias a mliečne výrobky na báze sóje. Aký to môže mať vplyv na náš žalúdok a zdravie, je dnes ťažké predpovedať, ale bezpochyby to silne ovplyvní naše peňaženky. A naše poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel, ktoré nemajú zdroje na to, aby mohli konkurovať západným „ekologickým“ potravinárskym – najmä americkým – gigantom.

Autá pre bohatých

Podobný mechanizmus sa bude uplatňovať aj na automobily. V súčasnosti takmer všetci používame autá na spaľovací pohon, ktoré síce znečisťujú životné prostredie, ale zatiaľ majú oproti elektromobilom tú výhodu, že sú výrazne lacnejšie. Určite by nikto nemal námietky proti prechodu na elektromobil, nebyť jeho závratnej – najmä na naše pomery – ceny. Hlavnou zložkou tejto vysokej ceny je batéria, ktorá poháňa elektromobil a o ktorej existujú vážne pochybnosti, či je šetrná k životnému prostrediu. Ale už sme zistili, že v tomto prípade nejde iba o ekológiu.

Občas zverejňované prognózy vývoja cien elektromobilov ukazujú, že sa čoskoro vyrovnajú autám so spaľovacím motorom a o päť, maximálne šesť rokov budú lacnejšie ako ony. Zdá sa, že je to dobrá správa. Podobne ako v prípade „zelených“ potravín sa však toto vyrovnanie cien nedosiahne výrazným znížením nákladov na elektromobily, ale naopak, dôsledným zvyšovaním cien nových automobilov so spaľovacím motorom tak, aby o niekoľko rokov ich kúpa pre bežného kupujúceho bola jednoducho nedostupná. Ceny nových automobilov so spaľovacím motorom už teraz prudko stúpajú, čo si podľa výrobcov vynútili prísne environmentálne normy pre motory. Najmä v prípade malých a lacnejších automobilov, ktorých výroba po zavedení nových, prísnejších noriem už jednoducho nie je ekonomicky rentabilná. Ich ceny budú totiž pre zákazníkov neprijateľné.

Zdroj: VeganRocks

V každom prípade tento problém čoskoro vymizne, keďže zákaz registrácie nových automobilov so spaľovacím motorom má aj tak vstúpiť do platnosti v roku 2035. Tí, ktorí budú naďalej používať takéto autá, to taktiež pocítia vo svojich peňaženkách. Dá sa očakávať, že čoskoro budú zavedené ďalšie obmedzenia pre staršie generácie áut so spaľovacím motorom (napr. zákazy vjazdu do centier miest, vyššie registračné poplatky atď.), čo tiež spôsobí, že vlastníctvo takýchto áut alebo kúpa ojazdených áut sa stane nerentabilnou. Zostanú len elektromobily. Drahší nákup a prevádzka – pretože elektrina je stále drahšia.

To musí viesť k skutočnej revolúcii v živote mnohých ľudí.

Dnes – pokiaľ ide o autá – sa delíme viac-menej na tri kategórie: tí, ktorí auto nepotrebujú a používajú iné druhy dopravy (pretože napríklad žijú v meste), tí, pre ktorých je auto nevyhnutnosťou (pretože pracujú v službách, bývajú ďaleko od práce alebo školy atď.), a tí, ktorí auto nepotrebujú, ale majú ho (pretože sa im páči, pretože si to môžu dovoliť atď.).

Z nadchádzajúcich zmien vyviazne bez ujmy iba prvá a tretia kategória. Tí sú zvyčajne dostatočne bohatí na to, aby si mohli zaobstarať elektromobil, hoci na to, aby mohli plne využívať výhody takéhoto vozidla, je ešte potrebné urýchlene vybudovať nabíjaciu infraštruktúru v celej krajine, ale to je dnes asi najmenšia starosť (jedinou otázkou je, či budú energetické siete schopné zvládnuť zvýšenú spotrebu energie).

A čo druhá kategória, tí, ktorí sa bez auta nezaobídu? Niektorí budú musieť obmedziť svoju mobilitu, iní sa pokúsia využívať dopravu (ak sa ju podarí obnoviť mimo miest), ale väčšina zostane na ľade, alebo bude musieť využiť ponuku spoločností, ktoré dlhodobo prenajímajú elektromobily. Je zrejmé, že tí, ktorí môžu, zahrnú vyššie náklady do ceny svojich služieb, zatiaľ čo ostatným klesnú príjmy.

Zabudnite na cestovanie

Cena elektriny, ktorá by mala byť hlavným zdrojom energie v klimaticky neutrálnej Európe, už niekoľko rokov prudko stúpa. Dôvodom zvýšenia je ochrana životného prostredia, konkrétne európsky systém obchodovania s emisiami (ETS). Podľa neho má každá krajina určité množstvo povolení na vypúšťanie oxidu uhličitého. Jeho množstvo je však nepostačujúce, takže chýbajúce povolenia bude potrebné kúpiť na burze. A keďže to množstvo povolení sa každoročne bude znižovať, bude rásť aj cena povolení na burze. Pre krajiny ako Poľsko, ktorých energetika je založená na uhlí, je to hlavná príčina zvyšovania cien energie a zároveň podnet na prechod na obnoviteľné zdroje. Rastúce ceny energie poškodzujú celé hospodárstvo, ktoré stráca svoju konkurencieschopnosť a prechod na obnoviteľné zdroje to nezmení, pretože vyrobená energia je drahšia.

Za posledných šesť rokov zdraželi energie v Poľsku o 60 % a vzhľadom na predpoklady klimatického plánu EÚ bude toto zvýšenie ešte vyššie, čo bude mať dramatický vplyv na ceny všetkých tovarov a služieb.

Európska komisia zároveň navrhuje, aby sa súčasný systém obchodovania s emisiami a prideľovania povolení rozšíril okrem energetiky aj na ďalšie odvetvia, ako je stavebníctvo a doprava. To znamená zvýšenie cien cestovného, najmä leteniek (čas zabudnúť na dovolenkové cesty), a zvýšenie cien bývania a nákladov na vykurovanie. Ak nezmenší uhlíkovú stopu, bude musieť za to platiť. Konečné náklady na vykurovanie a elektrinu samozrejme budú znášať majitelia či nájomníci nehnuteľností.

Ďalšia dohoda

Znamená to, že vízia klimaticky neutrálnej Európy, ktorú navrhuje EK, je úplne nesprávna? O to nejde. Každý obyvateľ Únie by určite chcel žiť vo svete, ktorý je čistý, pokojný a plný sviežej prírody. Lenže takéto plány treba zavádzať evolučne, možno v priebehu desaťročí. Hlavným problémom je drastické tempo zmien, ktoré bude znamenať, že životná úroveň mnohých spoločností, najmä tých, ktoré sa nachádzajú na zostupnej špirále, sa namiesto zlepšovania dramaticky zníži, pretože veľká väčšina sa bude musieť obmedziť na uspokojovanie základných potrieb. A to by mohlo spôsobiť vážne sociálne otrasy.

Rýchlu zmenu presadzujú environmentálni fanatici, ktorí sú presvedčení, že osem rokov je ešte príliš dlhá doba, pretože klíma už nemôže čakať ani sekundu. Ekofanatizmus je však iba jedna strana mince. V súčasnosti sa Európa len ťažko spamätáva (ak vôbec) z pandémie a krízy, ktorú spôsobila. Na druhej strane sa však takýto moment môže zdať ideálny na rýchlu rekonštrukciu. Je totiž ťažké nevidieť, že navrhované zmeny umožňujú obrovské presuny peňazí napríklad v poľnohospodárstve alebo v energetike. Ak budeme za všetko platiť viac, znamená to, že niekto na tom zarobí viac peňazí. Možno teda tento zhon so záchranou klímy nie je spôsobený iba starosťou o prírodu, ale aj, alebo možno predovšetkým, niečiou chamtivosťou.

Nemožno preto vylúčiť, že to, čoho sme svedkami, je len novým pokračovaním manželstva medzi ľavicou a veľkým kapitálom, ktoré trvá už viac ako pol storočia. Radikáli nás v rámci svojej ďalšej misie na záchranu sveta paralyzujú a nadnárodné spoločnosti si pri tom namastia vrecká.

© Všetky práva vyhradené. Článok bol prebraný z týždenníka *wPolityce.pl*.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/drahy-zeleny-svet/>